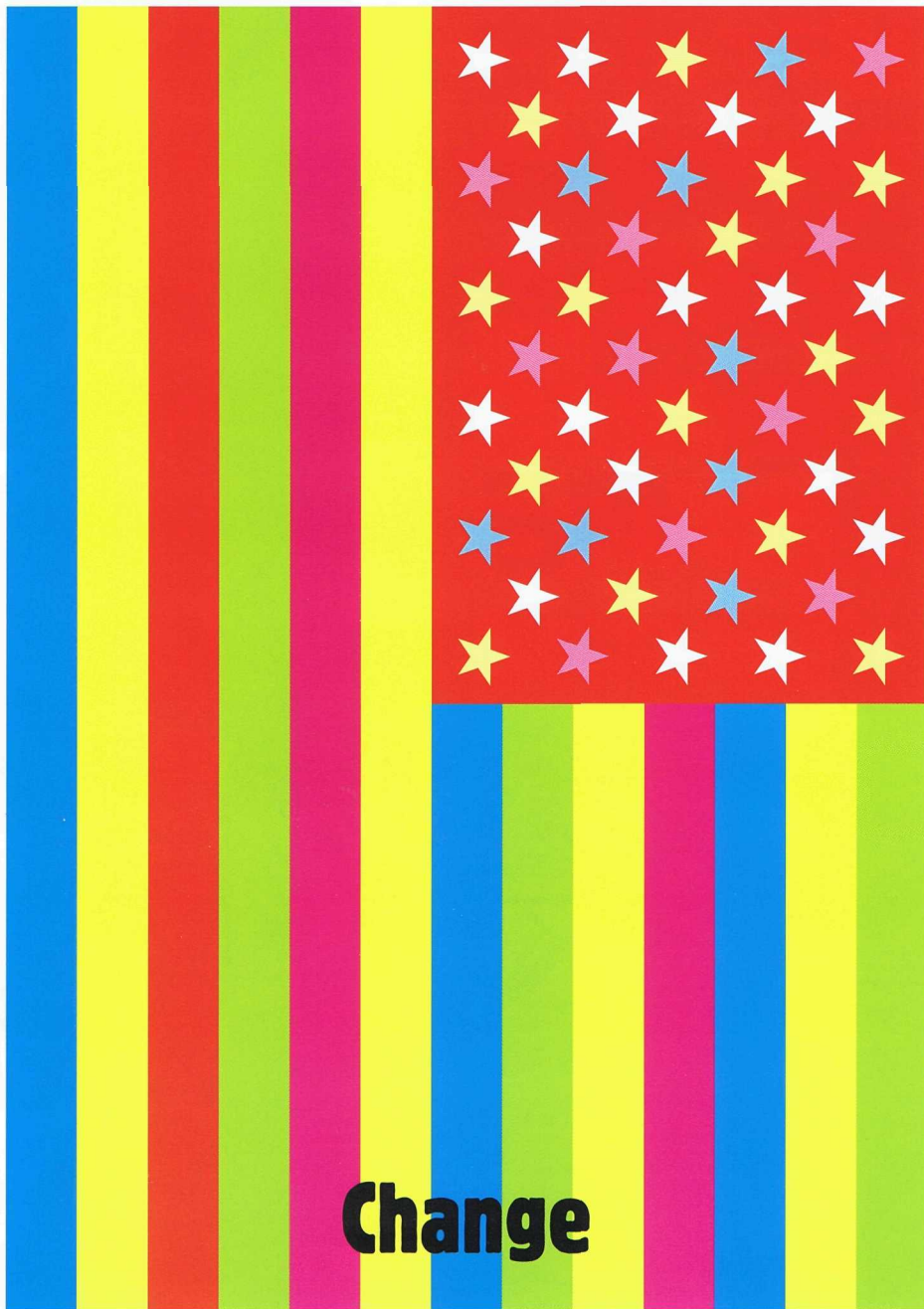

ironisch apenspel op de één

Gorilla staat nu twee jaar in de vaste rechter benedenhoek van de Volkskrant. Hoe kregen jullie de opdracht om die felbegeerde en veelgelezen plaats van CaMu te gaan vullen? “De Designpolitie

maakte eerder illustraties voor de cultuur- en economiekaterns van de Volkskrant. En die vielen altijd goed. Toen CaMu ophield, dacht de adjunct-hoofdredacteur aan ons en schreef een pitch uit met daarin ook een cartoonist en columnist. Maar ze hebben voor ons gekozen.”

Lukte dat zomaar, zonder dag-in dag-uit ervaring?

“We wisten meteen: dat gaan we niet met zijn tweeën doen, want dat wordt een uitputtingsslag. En zo hebben we Alex, Herman en Karen erbij gevraagd. Toen hebben we eerst twee weken lang pilots gemaakt om te bewijzen dat we het aankonden. De stijl zat er al snel in. We ontworpen de Gorilla als een affiche. Daarom werkte het ook op het kleine formaat goed. Het beeld vecht om aandacht naast de advertenties en nieuwsberichten. Om deze reden gebruiken we ook vrijwel geen foto's. Een foto valt gauw weg.

In het begin zaten we nog met zijn vijven voor het scherm. En maakten we twee voorstellen waar ze uit konden kiezen. Maar dat pakte niet goed uit in de praktijk. We werken nu volgens een rooster. Eén tekent, met iemand anders als sidekick. Dat doen we thuis tussen zes en uiterlijk elf uur met veel heen en weer mailen. Zelf denken we dat je onderlinge verschillen ziet, maar als je na de vakantie terugkomt en de Gorilla's bekijkt weet je echt niet wie wat maakte.”

Hoe gaat het precies in zijn werk? “Om half zes 's avonds krijgen we de onderwerpen door die op de pagina van de volgende dag kunnen komen. Maar dat kan de chef 'Nacht' nog tot uiterlijk elf uur veranderen. Vaak, maar lang niet iedere dag is er voorgekoekt en geagendeerd nieuws. Maar dan, terwijl je net bezig bent met een futiel onderwerp als onderwijs of gezondheidszorg – erg populair in de Volkskrant – vindt ergens een ramp plaats. Of je krijgt ineens een telefoontje: 'Nu de tv aanzetten! De Fitna-film van Wilders is te zien!'”

De Gorilla: wie kijkt daar niet als eerste naar bij het open slaan van de Volkskrant? De meer dan 600 visuele columns van het Gorilla-collectief - Richard van der Laken en Pepijn Zurburg van de Designpolitie, Karen van den Brandt en Alex Clay van Lesley Moore en Herman van Bostelen - bleven sinds hun begin in oktober 2006 niet onopgemerkt. Ze zijn meerdere malen nationaal en internationaal gelauwerd. Wat drijft de Gorilla's en welke ambities koesteren ze? De wereld verbeteren, te beginnen bij Nederland? Richard van der Laken, Pepijn Zurburg en Alex Clay spraken met Items.

Chris Reinewald

linkerpagina:
Gorilla 2008
Hillary Clinton en Barack
Obama knokken over
verandering in de vs
rechts:
Gorilla 2007
Het bedrijfsleven is in
de ban van het milieu
en het klimaat

Humor bedrijven is gevaarlijk. Stonden jullie daarom 'liever niet herkenbaar' op de rug gefotografeerd in de Volkskrant, toen het overzichtsboek uitkwam? "Nee, hoor. Dat was omdat niet iedereen erbij kon zijn, zoals nu Herman en Karen niet bij dit gesprek aanwezig zijn. Maar wij maken natuurlijk geen cartoons als die Deen en Gerrit Nekschot, die mooi tekent maar tamelijk xenofob is. Gorilla staat politiek links van het midden, dat vinden de lezers tenminste. We zetten ergernis om in ironie met een lichte noot. Maar er kan in Nederland behoorlijk veel. Een blote, stijve piemel: nul reactie. Tijdens die smurfenactie van Albert Heijn hebben we vier dagen achtereen politici gesmurft. Balkenende, Wilders. Dat vonden ze bij de krant iets te lang duren.

Niet vanwege copyrights of zo. Volkswagen en AH hebben ook nooit geklaagd toen we hun logo gebruikten. Dat zonnetje met 'Kernenergie? Nee bedankt' mocht niet voor andere doeleinden gebruikt worden. Je hebt zulke clichés nodig om iets snel duidelijk te maken."

De eerste reacties van de lezers waren nogal zuur... "Beeld ligt nog steeds moeilijk in de krant. Het wordt vaak voor oppervlakkig versleten. Geen emotie, geen diepgang. Ook bij veel journalisten. Die kunnen vaak ook niet zo goed 'beeldlezen'. Ze denken vaak dat we een illustratie van het nieuws maken. Dat doen we niet. Het is een visuele column. En die met een geschreven column

vergelijken is appels met peren vergelijken. Je moet ook niet iets willen maken wat te diep op een onderwerp ingaat. Krantenlezers zijn niet zo extreem op de hoogte van het nieuws zoals journalisten."

Zijn jullie zelf altijd tevrede?

"Het is onmogelijk om zes keer per week iets goeds te maken wat ergens op slaat. De tendentieuze beelden slaan het beste aan op het lezersforum. Soms houdt een woordspeling een matig beeld over-eind. Sowieso moet je vaak met een regel tekst de context uitleggen.

tijdens die smurfenactie van albert heijn hebben we vier dagen achtereen politici gesmurfte. dat vonden ze bij de krant iets te lang duren

open deuren intrappen: *Free Tibet* en dat het er in de Guantanamo-gevangenis slecht aan toe gaat. Had hij gelijk in. Maar je moet ook aan iets mogen herinneren.”

Jullie citeren graag uit de Nederlandse vormgeving. Van Gielijn Escher, Dick Bruna tot en met Thonik. Wie zijn jullie voorbeelden? En zijn er al navolgers? “Trick in Revu doet zoiets wat wij doen, maar dan slecht. Verder weinig navolgers. Kamagurka in NRC komt wel eens met hetzelfde onderwerp. Ruben Oppenheimer, eveneens in NRC, maakt ook goed werk. Maar wij zijn natuurlijk geen echte politieke tekenaars zoals Opland dat was, met zijn eigen agenda. Onze helden komen uit de vormgeving: Tibor Kalman, Milton Glaser, Anthon Beeke, Wild Plakken. Die zagen we toen we op de academie in Utrecht zaten tijdens een expositie in het Centraal Museum.”

Aha, Wild Plakken: engagement, maar vooral voor medestanders. “Engagement hangt sterk af van de tijdgeest.

Spread uit *De wereld volgens Gorilla*

Naast *De wereld volgens Gorilla* werd het Engelstalige *The Daily Gorilla* 2008 gepubliceerd. Het kwam in botsing met de realiteit toen sommige Gorilla's in het 'International' gedeelte werden gelabeld als 'too sensitive' door de Chinese drukker en de Chinese co-uitgever. Pas na aanpassing van bepaalde beelden kon het boek in China gepubliceerd worden.

Er is geen tijd om afstand te nemen. 's Morgens pak je de krant van de mat met jouw beeld van de avond ervoor er alweer in. Die snelheid maakt het natuurlijk extra spannend. Je idee laten rijpen zoals je bijvoorbeeld een huisstijl zou ontwerpen en je achter je opdrachtgever verschuilen is er hier niet bij. Probleem is ook: Nederland maakt iedere dag nu niet echt wereldnieuws. En als ochtendkrant mist *de Volkskrant* altijd het nieuws uit Amerika. Het is nu de dag na Prinsjesdag, onze derde. Die van vanochtend heeft Pepijn nu gemaakt. Een struisvogel in de vorm van Nederland met zijn kop in het zand. Die had eerst – zoals het hoort – witte staartveren, daar waar Zeeland ligt. Waarom moet Zeeland wit zijn? Dat leidde af en wekt suggesties die je met dat beeld helemaal niet voor ogen hebt. Dus is de struisvogel helemaal zwart geworden. Er is natuurlijk veel waar je iets van móet vinden, terwijl dat in werkelijkheid niet zo duidelijk is. De oorlog in Osetië of Ayaan Hirsi Ali. Iets wat eerst duidelijk zwart/wit is, blijkt later toch grijs. Stefan Sanders van *Vrij Nederland* zei bij de boekpresentatie dat we vaak ook

Soms ontcom je niet aan cosmetisch engagement. Het collectief Grapus ontstond weliswaar op straat tijdens de studentenopstanden in mei 1968 in Parijs, maar werkte later aan opdrachten van de communistische partij. Wat wij bij Gorilla doen is geen actie, maar reactie. Onze politieke voorkeur staat er los van. Hugues Boekraad complimenteerde ons tijdens een bijeenkomst met de 'bijzondere manier waarop wij ons in het publieke domein bewegen.' Daarna hebben we hem nog een biertje gegeven.”

volkskrant.nl
vk.nl/gorilla

De wereld volgens Gorilla
Volkskrant/Meulenhoff,
Amsterdam 2008
ISBN 9789029081603
€ 25,-

The Daily Gorilla;
Graphic Comments on
the World News
BIS Publishers
ISBN 9789063691912
€ 24,-